

TAIKOS SUTARTIES SUDARYMO GALIMYBĖS BANKROTO PROCESĖ

Vilija Mikuckienė *

*Mykolo Romerio universiteto Teisės fakulteto Civilinio proceso katedra
Ateities g. 20, LT-08303 Vilnius
Telefonas 271 45 93
Elektroninis paštas cpk@mruni.lt*

Patekta spausdinti 2006 m. rugsėjo 10 d., parengta spausdinti 2007 m. balandžio 16 d.

Santrauka. Taikos sutartis – ypatinga sutarčių rūšis. Viena vertus, taikos sutartis yra materialiojo teisinio pobūdžio, nes patenka į materialiosios teisės reguliavimo sritį ir tiesiogiai paveikia ginčo šalių materialiuosius santykius. Kita vertus, taikos sutartims būdingas ir procesinis pobūdis, dėl kurio jos reglamentuojamos procesinėmis teisės normomis (CPK apibrėžia šių sutarčių sudarymo ir patvirtinimo teismo procese procedūras, procesinius teisinius padarinius, nustato taikos sutarčių privalomąją galią) [1, p.9]. Taigi šiame straipsnyje bus nagrinėjami tiek materialiniai, tiek procesiniai taikos sutarčių sudarymo įmonės bankroto procese probleminiai aspektai. Daugiausia dėmesio šiame straipsnyje skiriama taikos sutarties bankroto byloje sudarymo, tvirtinimo ir įsigaliojimo tvarkai, taikos sutarties formai bei sąlygoms, taikos sutarties dalyviams, jų teisėms ir pareigoms, taip pat taikos sutarties sukeliams teisinėms pasekmėms aptarti. Nemaža straipsnio dalis skirta minėtame procese išylančių problemų sprendimui, normų, reglamentuojančių tam tikrus taikos sutarties sudarymo bankroto byloje aspektus, stokai bei galimų įstatymo spragų šalinimui.

Pagrindinės sąvokos: bankroto procesas, taikos sutartis bankroto procese, taikos sutarties forma, turinys, sąlygos.

ĮVADAS

Temos aktualumas. Bankroto teisiniai santykiai nėra plačiai analizuojama tema Lietuvos teisės mokslininkų darbuose, todėl kiekvienas naujas aspektas, kurį analizuojant atskleidžiama bankroto teisinių santykių bei bankroto bylų nagrinėjimo specifika, lemia poreikį atlikti vis naujus mokslinius tyrinėjimus.

Taikos sutartis yra specifinė sutarčių rūšis, sudaroma proceso šalių iniciatyva civiliniame procese įgyvendinant dispozityvumo principą, kai procesas baigiasi šalių iniciatyva.

Taikos sutarties sudarymo galimybė bankroto procese atsiranda, kai bankrutuojanti įmonė ir jos kreditorius (kreditoriai) susitaria, jog kur kas naudingiau tęsti bendradarbiavimą ne bankroto procedūrų būdu, o sudarant galimybę nemokiai įmonei skolininkei toliau vykdyti ūkinę-komercinę veiklą ir sukurti naujas materiali-

nes vertybes ir atkurti skolininko mokumą bei pajėgumą įvykdyti finansinius išsipareigojimus įmonės kreditoriams.

Taikos sutarties bankroto procese sudarymas yra naudingas ne tik pačiam bankrutuojančiam skolininkui, nes atkuriamos visos jo teisės, gražinama įmonės valdymo ir disponavimo įmonės ištekliams laisvė, bet ir įmonės kreditoriams, kadangi atsiranda galimybė visa apimtimi patenkinti jų finansinius reikalavimus [2, p.439].

Taigi bankroto procedūrų baigimas taikos sutartimi yra naudingas visiems: tiek įmonei skolininkei (ji lieka civilinės apyvartos subjektu, išsaugo darbo vietas ir pajamų šaltinį), tiek bankrutuojančios įmonės kreditoriams (atkūrus įmonės mokumą didėja skolų padengimo galimybė), tiek pagaliau ir valstybei bei valstybės mokesčius administruojančioms institucijoms (taip išsaugomas potencialus mokesčių mokėtojas). Dėl šių priežasčių taikos sutarties sudarymo galimybių analizė, pačios tai-

* Mykolo Romerio universiteto Teisės fakulteto Civilinio proceso katedros doktorantė.

kos sutarties sudarymo sąlygos bei forma, be jokios abejonės, yra aktuali ir probleminė.

Tyrimo objektas – taikos sutartis bankroto byloje.

Darbo tyrimo dalykas – Lietuvos Respublikos teisės aktai, lemiantys bankroto bylų nagrinėjimo teisme bei taikos sutarties sudarymo specifiką, t. y. procesinius ypatumus, kartu analizuojant teisinę literatūrą bei teismų praktiką.

Darbo tikslas – išanalizuoti Lietuvos įstatymuose numatytas galimybes, leidžiančias užbaigti bankroto bylą taikos sutartimi bei pateikti siūlymus, kaip reformuoti minėtus teisės aktus, kad kuo daugiau bankroto bylų būtų baigiama taikos sutartimis.

Tyrimo metodai. Siekiant užsibrėžto mokslinio tyrimo tikslo kompleksiskai buvo taikomi šie metodai: sisteminės analizės, dokumentų analizės, lyginamasis ir apibendrinimo.

TAIKOS SUTARTIES TEISINĖ PRIGIMTIS

Taikos sutartis – tai šalių tarpusavio ginčo suregulavimas pačių šalių pastangomis dalyvaujant teismui, abipusiu kompromisu, pakeičiant tarpusavio teises ir pareigas, išsprendžiant tarpusavio ginčą. Teismas turi imtis visų įmanomų priemonių, kad byloje būtų sudaryta taikos sutartis. Galimybę sudaryti taikos sutartį numato ir Lietuvos Respublikos įmonių bankroto įstatymas (toliau [BI]) [3, p.124]. Tačiau šalių sudaryta taikos sutartis neįpareigoja teismo ją patvirtinti. Teismas, kaip ir atsakius ieškinio, remdamasis Lietuvos Respublikos įmonių bankroto įstatymo 6 straipsnio 5 dalimi, turi įsitikinti, ar šalių taikos sutartis neprieštarauja imperatyvioms įstatymo normoms ir nepažeidžia viešojo intereso.

Pagal savo teisinę prigimtį, taikos sutartis laikytina sandoriu, su kuriuo įstatymų leidėjas sieja specifinių teisinių pasekmių atsiradimą. Čia iš esmės pritarina J. Vaskovkio požiūriui, kuris teigė, jog taikos sutarties turinys turi atitikti materialinės teisės normas, o taikos sutarties forma ir sukeliama procesinės pasekmės – procesinės teisės normas [4, p.457].

[BI] 2 straipsnio 11 dalyje taikos sutartis apibrėžiama kaip kreditorių ir įmonės susitarimas tęsti įmonės veiklą, kai įmonė prisiima tam tikrus įsipareigojimus, o kreditoriai sutinka savo reikalavimus atidėti, sumažinti ar jų atsisakyti [5].

Taigi taikos sutartimi šalys nustato materialiąsias teises ir pareigas, todėl jai taikomos sandorių galiojimą reglamentuojančios CK normos, t. y. teismas privalo įsitikinti, ar taikos sutarties sąlygos neprieštarauja įstatymui, viešajai tvarkai, nepažeidžia šalių teisių ar įstatymo saugomų interesų, ar taikos sutartis iš tiesų išreiškia šalių valią, ar sutarties šalis nesuklydo dėl taikos sutarties sąlygų, ar ji nebuvo apgauta. Be abejo, teismas neturėtų tvirtinti taikos sutarties, kurios sąlygos vienai iš jos šalių yra akivaizdžiai nepalankios ar ekonomiškai nenaudingos. Kiekvienu konkrečiu atveju teismas turi atidžiai išanalizuoti šalių prašomą patvirtinti taikos sutartį ir tik įsitikinęs, kad ji neprieštarauja įstatymams ir nepažeidžia šalių teisių ir teisėtų interesų, ją patvirtinti bei nutraukti bankroto bylą.

Pasaulinėje praktikoje žinomos dviejų rūšių taikos sutartys, sudaromos bankroto procese. Pirma, kai taikos sutartis sudaroma susitarus su suinteresuotais asmenimis siekiant atkurti įmonės skolininkės mokumą. Antra, kai susitariama tiesiog dėl įmonės turto padalijimo [2, p.129]. Lietuvoje ir daugelyje kitų valstybių dažniausia pirmoji taikos sutarčių rūšis. Taip yra todėl, kad įstatymų leidėjas [BI] nustatė imperatyvų taikos sutarties apibrėžimą, kurio esmė, kaip jau buvo minėta, darant abipuses nuolaidas susitarimas tęsti įmonės ūkinę-komercinę veiklą. Todėl arba sudaroma taikos sutartis, kurią sudarius įmonė skolininkė tęsia savo funkcionavimą, arba įstatymo nustatyta tvarka toliau vyksta bankroto procedūros ir įmonė likviduojama dėl bankroto.

Civiliniame procese suformuluota taisyklė, jog teismas, prieš tvirtindamas taikos sutartį, turi išaiškinti šalims šio procesinio veiksmo padarinius (CPK 140 str. 3 d.), t. y. kad patvirtinus taikos sutartį šalys dėl to paties ginčo, tuo pačiu pagrindu ir dėl to paties dalyko praras teisę kreiptis į teismą [2, p.124]. Tačiau ši nuostata negali būti taikoma bankroto procese, kadangi bankroto santykiai yra tęstinio pobūdžio ir nuolat besikeičiantys, todėl neišvairduojama tokia situacija, jog bankroto byloje sudarius taikos sutartį ir ją patvirtinus teismui, kuri nors iš taikos sutarties šalių galėtų vėl kreiptis į teismą, kad būtų dėl to paties ginčo, tuo pačiu pagrindu ir dėl to paties dalyko įmonei skolininkei būtų iškelta bankroto byla. Ši situacija neįmanoma, nes, pasirašant taikos sutartį, iš esmės sureguliuojamas įmonės mokumo klausimas, todėl, pradėjus vykdyti taikos sutartį, įmonės finansinė situacija pasikeičia, todėl kinta ir įmonės santykiai su kreditoriais, taigi, atsiradus įmonės nemokumo požymiams ateityje, pasikeistų ir pagrindai, kuriais remiantis būtų galima kreiptis į teismą dėl bankroto bylos įmonei iškelimo. Kitaip tariant, tęstinių santykių, kuriems būdinga nuolatinė kaita, pobūdis turi įtakos tiek ginčo, tiek pagrindo, tiek dalyko tapatumui ir padaro neįmanomą minėtos civilinio proceso taisyklės, įtvirtintos CPK 140 straipsnio trečiojoje dalyje, taikymą. Taigi, pradėjus vykdyti taikos sutartį ir pamačius, kad jos įvykdyti teismo patvirtinta apimtimi nepavyks, taikos sutarties šalys įgyja teisę vėl kreiptis į teismą dėl bankroto bylos iškelimo, tačiau tik tuo atveju, kai atsiranda bankroto bylai išskelti būtini pagrindai (pavyzdžiui, kai įmonė nevykdo įsipareigojimų, susijusių su darbo santykiais, įvairių sutartinių ar prievolinių įsipareigojimų, įsipareigojimų, susijusių su mokesčiais bei privalomosiomis įmokomis, ir kt.) ([BI] 4 str.).

TAIKOS SUTARTIES FORMA

Taikos sutarčių sudarymo aplinkybės ir paskirtis lemia griežtesnius taikos sutarties formai keliamus reikalavimus [1, p.10]. LR CK 6.983 straipsnio 3 dalyje nurodyta, jog taikos sutartis turi būti rašytinė. Įstatymas imperatyviai nustato, jog šios formos nesilaikymas taikos sutartį daro negaliojančią. Tačiau taikos sutarties, sudarytos bankroto procese, negaliojimas šiuo pagrindu neįmanomas, nes atsižvelgiant į tai, kad taikos sutarties sudarymas tiesiogiai susijęs su tam tikromis kreditorių

daromomis nuolaidomis bankrutuojančiai įmonei, vadovaujantis ĮBĮ 28 straipsnio 2 dalimi, taikos sutartį pasirašo visi (net ir smulkiausi) įmonės kreditoriai, kurių reikalavimai iki taikos sutarties pasirašymo dienos liko nepatenkinti. Teisėta tik visų kreditorių (ar visų kreditorių atstovo) pasirašyta taikos sutartis [7, p. 117]. Taigi bankroto byloje įmanoma sudaryti tik rašytinę taikos sutartį, kurią patvirtina teismas.

ĮBĮ 29 straipsnio 1 dalyje nustatyti reikalavimai taikos sutarties turiniui iš principo atitinka jau minėtą ĮBĮ nustatytą taikos sutarties apibrėžimą: taikos sutartimi susitariama dėl kreditoriaus daromų nuolaidų (reikalavimų atidėjimo, sumažinimo ar atsisakymo) įmonei bei įmonės įsipareigojimų kreditoriams. Pažymėtina, kad taikos sutartyje turėtų būti tiksliai nustatyti kreditorių reikalavimų patenkinimo būdai ir terminai. Kreditoriai turėtų skirti ypač daug dėmesio sutarties sąlygoms, nustatančioms įmonės atsakomybę už taikos sutarties nevykdymą. Plačiau apie galimas taikos sutarties sąlygas bus kalbama kitoje šio darbo dalyje.

Jei taikos sutarties nuostatomis bus pažeidžiamos bent vienos iš šalių teisės, teismas taikos sutarties netvirtins (ĮBĮ 29 str. 3 d.) ir įmonės bankroto byla nebus nutraukta.

ĮBĮ 29 straipsnio 6 dalis nustato, kad bankroto procesą vykdant ne teismo tvarka, taikos sutartis turi būti patvirtinta notaro, siekiant, kad nebūtų pažeistos šalių teisės. Pagal LR CK 1.93 straipsnio 3 dalį notarinės formos nesilaikymas sandorį daro negaliojantį.

TAIKOS SUTARTIES SUDARYMO TVARKA

Taikos sutartis yra ne tik skolininko ir jo kreditorių sandoris, bet ir vienas iš būdų bankroto procesui užbaigti. Pagal ĮBĮ 28 straipsnio trečiąją dalį, ši sutartis gali būti sudaryta iki nutarties likviduoti įmonę dėl bankroto įsiteisėjimo dienos. Teismo vykdomų įmonės bankroto procedūrų atveju teisminė įmonės bankroto procedūra prasideda, kai teismas priima nutartį iškelti bankroto bylą (ĮBĮ 2 str. 1-3 p., 9 str. 4-5 p.). Lietuvos Aukščiausiasis Teismas vienoje iš savo konsultacijų nurodė, kad taikos sutartį galima sudaryti tik teismui iškėlus įmonei bankroto bylą, taigi pradėjus įmonės bankroto procedūras, kai nustatomi visi bankrutuojančios įmonės kreditoriai ir jų reikalavimų įmonei apimtis. Tačiau šią Lietuvos Aukščiausiojo Teismo poziciją kritikuoja kai kurie autoriai, teigdami, jog aplinkybė, kad įmonių bankroto įstatymas reglamentuoja taikos sutarties sudarymo galimybę iškėlus bankroto bylą, neduoda pagrindo teigti, jog bankroto bylos iškėlimo stadijoje yra draudžiama sudaryti taikos sutartį vadovaujantis bendrosiomis CPK nuostatomis [8, p.87]. Manau, šios nuomonės nepaneigia ir oponentų teiginiai, jog tokiu taikos sutarties sudarymu gali būti pažeisti kitų įmonės kreditorių, nesančių ieškovais, interesai ir kad ĮBĮ įpareigoja taikos sutartį pasirašyti visus įmonės kreditorius, kadangi bankroto bylos iškėlimo stadijoje kiti įmonės kreditoriai dar nėra nustatyti ir jų finansiniai reikalavimai nėra patvirtinti. Jeigu į teismą dėl bankroto bylos iškėlimo kreipiasi įmonės kreditorius, bankroto bylos iškėlimas šioje stadi-

joje dar gali būti vertinamas iš dalies kaip privatus šio kreditoriaus ir įmonės skolininkės reikalas, todėl šalys išsaugo tam tikras dispozityvumo principo (CPK 13 str.) joms suteikiamas teises, tarp jų ir teisę baigti bylą taikos sutartimi. Pažymėtina, kad šalys tokiu būdu užbaigtą ne bankroto bylą, kadangi tokia byla dar nėra iškelta, o tik sureguliuotų pretenzinius santykius, dėl kurių galėtų būti keliama bankroto byla. Tik taip galima paaiškinti ĮBĮ 10 straipsnio 3 dalies 1 punkte nustatytą atsisakymo kelti bankroto bylą pagrindą – kai įmonė iki teismo nutarties iškelti bankroto bylą priėmimo patenkina kreditoriaus (kreditorių), kuris (kurie) kreipėsi į teismą dėl bankroto bylos iškėlimo, reikalavimus. ĮBĮ nereikalauja, jog atsisakant kelti bankroto bylą būtų patenkinami visų žinomų įmonės kreditorių reikalavimai; kitaip nei norint nutraukti jau iškeltą bankroto bylą, tada bankrutuojanti įmonė privalo atsiskaityti su visais savo kreditoriais arba visi kreditoriai turi atsakyti savo reikalavimų ir teismas priima nutartį priimti atsisakymą, arba pasirašoma taikos sutartis ir teismas ją patvirtina (ĮBĮ 27 str. 1 d. 1, 2, 3 p.). Lygiai taip pat visų kreditorių dalyvavimas neturėtų būti būtinas ir sudarant taikos sutartį bankroto bylos iškėlimo stadijoje. Jeigu ĮBĮ leidžia nekelti bankroto bylos, įmonei skolininkei patenkinus kreditoriaus reikalavimus (ĮBĮ 10 str. 3 d. 1 p.), kodėl šalims neturėtų būti leidžiama taikiai susitarti, pavyzdžiui, dėl skolininko prievolės kreditoriui įvykdymo išdėstymo [8, p. 87–88].

Pažymėtina, jog pasirašyta taikos sutartis sukelia teisinių padarinių tik tuo atveju, jei įsiteisėja teismo nutartis, kuria ši sutartis patvirtinama (ĮBĮ 29 str. 2-3 d.) [2, p. 124.]. Patvirtindamas taikos sutartį teismas ta pačia nutartimi bankroto bylą nutraukia (ĮBĮ 27 str. 1 d. 3 p., 29 str. 4-5 d.) [9, p. 273–274]. Nutraukdamas bankroto bylą, teismas nutartyje remiasi ne tik atitinkama ĮBĮ norma, bet ir CPK 293 straipsnio 5 punktu.

Taikos sutartis negali būti sudaroma po to, kai įsiteisėjo teismo nutartis likviduoti įmonę dėl bankroto (ĮBĮ 23 str. 3 d.). Laikoma, kad įmonę pripažinus bankrutavusia ir pradėjus likvidavimo procedūras, nebepali būti svarstymų apie šios įmonės gaivinimą ir turi būti siekiama greičiau vykdyti atsiskaitymus su bankrutavusios įmonės kreditoriais, nutraukti įmonės veiklą, perduoti likusį jos turtą ir pan. Beje, iš anksto numatant bankrutuojančios įmonės gaivinimo galimybes, tačiau uždelsus pasirašyti taikos sutartį (dėl šalių interesų derinimo ar kitų priežasčių), pagal ĮBĮ 30 straipsnio 2 dalį kreditorių susirinkimas turi teisę prašyti teismo, kad šis pratęstų įstatymo nustatytą terminą, kuriam pasibaigus bankrutuojanti įmonė pripažįstama bankrutavusia ir priimama teismo nutartis likviduoti įmonę dėl bankroto [7, p. 117].

ĮBĮ detalios reglamentuoja taikos sutarties sudarymo tvarką, turinį, sutarties pripažinimo negaliojančia teisine pasekme, sutarties nutraukimo tvarką ir kita. Tačiau į ĮBĮ reguliavimo sritį nepatenka taikos sutarties vykdymas, todėl ir taikos sutarties vykdymas nėra kontroliuojamas teismo. ĮBĮ nenumato ir maksimalaus taikos sutarties vykdymo pradžios termino, o tai gali baigtis tuo, jog taikos sutartyje gali būti numatyta, kad įmonė skolininkė įsipareigojimus kreditoriams pradės vykdyti, pavyzdžiui, po dvidešimties metų. Šioje situacijoje būtų

naudinga, jei ĮBĮ apibrėžtų protingą taikos sutarties įvykdymo terminą (pavyzdžiui, 5–10 metų), tai suteiktų apibrėžtumo bankroto teisinių santykių reglamentavimo sričiai ir paskatintų bankroto byloje dalyvaujančius asmenis ieškoti kompromiso ir ginčus spęsti taikiai.

TAIKOS SUTARTIES DALYVIAI

ĮBĮ 28 straipsnio pirmoje dalyje nustatyti subjektai, kurie turi teisę pateikti pasiūlymą dėl taikos sutarties sudarymo. Tai kreditoriai, administratorius bei įmonės savininkas (savininkai). Įstatymas nereglementuoja šių pasiūlymų formos bei procedūrų, todėl vieno ar kito asmens iniciatyva sudaryti taikos sutartį ir šio pasiūlymo pateikimas kitai šaliai gali būti vykdomi įvairiais šalims priimtinais būdais [7, p. 117].

Taigi sudarant taikos sutartį bankroto procese, dalyvauja skolininkas (pasirašant taikos sutartį, bankrutuojančiai įmonei (skolininkei) atstovauja bankroto administratorius, tačiau sprendimą pasirašyti taikos sutartį jis gali priimti tik gavęs aukščiausiojo bankrutuojančios įmonės organo (pavyzdžiui, akcinės bendrovės bankroto atveju – visuotinio akcininkų susirinkimo) ar įmonės savininko (savininkų) sutikimą [7, p. 118], kreditorių susirinkimas, kaip bankroto proceso subjektas (o civilinės teisės teorijos požiūriu kiekvienas įmonės kreditorius, nes kreditorių susirinkimas negali būti įvardytas sandorio šalimi, kadangi jis nėra civilinių teisinių santykių subjektas), taip pat tretieji asmenys. Dėl minėtų dviejų subjektų teismų praktikoje didesnių problemų nekyla. Daugiau diskusijų kelia kiti bankroto byloje dalyvaujantys subjektai – tretieji asmenys. Sudarant taikos sutartį galima susitarti tik dėl tų materialinių (ir procesinių) teisinių reikalavimų, kuriais šalys gali disponuoti. Taikos sutartimi negalima spręsti trečiųjų asmenų, nesančių sutarties šalimis, teisių ir pareigų klausimo. Jos trečiųjų asmenų teisių turi nepažeisti ir netiesiogiai [1, p.13.]. Tačiau sudarant taikos sutartį bankroto procese, taikos sutartyje, manytume, ne tik gali, bet ir turi būti numatyta galimybė, kad įmonės skolininkės kreditorių reikalavimus patenkins tretieji asmenys (nes kartais į šią procedūrą neįtraukiant trečiųjų asmenų, taikos sutarties sudarymo galimybė apskritai negalėtų būti svarstoma, pavyzdžiui, kai neįmanoma būtų realizuoti įmonės gamamos produkcijos, iš anksto neturint užsakovo, kurį domintų šios produkcijos įsigijimas ateityje, ir pan.). Tretieji asmenys tai gali daryti tiek atlygintinai, tiek ir neatlygintinai. Neatlygintinai trečiųjų asmenų reikalavimai už bankrutuojančią įmonę pačių kreditorių arba valstybės dažniausiai tenkinami tada, kai kreditoriai suinteresuoti, kad nemoki įmonė tęstų savo ūkinę-komercinę veiklą, nes ji gamina kokią nors ypatingą produkciją, kuri būtina kreditoriui, ir kurią išgyjant iš kito gamintojo kreditorius turėtų didelių nuostolių, arba tada, kai siekiama apginti viešąjį interesą, pavyzdžiui, kai bankrutuojanti įmonė yra pagrindinis darbo vietų kūrėjas tam tikrame regione ir valstybė imasi priemonių jos mokumui atkurti.

Taigi tretieji asmenys bankroto byloje turi materialinį suinteresuotumą, sudarant taikos sutartį, todėl kiek-

vienas tam tikru būdu taikos sutartyje gali išreikšti savo valią [10, p. 462]. Nors CPK 266 straipsnis nustato, jog teismas, tvirtindamas taikos sutartį, negali patvirtinti taikos sutarties, kuri nustato trečiųjų asmenų teises ir pareigas, tačiau minėtas atvejis, manytume, į šios procesinės normos reguliavimo sritį nepatenka, nes tretieji asmenys, be kurių pagalbos taikos sutarties sudarymas bankroto procese apskritai būtų neįmanomas, į taikos sutartį įstoja laisva valia ir taikos sutartis nepažeidžia nei jų, nei kreditorių teisių ir teisėtų interesų.

Kitas diskusijų keliantis subjektas – tai kreditorius, kuris nepareiškė reikalavimų bankroto byloje. Ar toks subjektas gali būti vadinamas taikos sutarties dalyviu ir apskritai ar jis turi galimybę dalyvauti taikos sutarties sudarymo procedūrose? Ši problema jau seniai žinoma bankroto teisiniuose santykiuose, todėl ir civilinio proceso teisės teorijoje šiuo klausimu reiškiamos skirtingos nuomonės. Štai, pavyzdžiui, G. F. Šeršenevičius teigė, jog kreditoriai, kurie nepareiškė kreditorinių reikalavimų įmonės bankroto procese, turi teisę dalyvauti sudarant taikos sutartį, nes taikos sutarties paskirtis – surasti kompromisą tarp visų suinteresuotų asmenų [11, p. 574]. N. A. Tur įrodinėjo, jog tokie asmenys galėtų dalyvauti sudarant taikos sutartį tik tuo atveju, jeigu nė vienas iš įmonės kreditorių neginčytų tokių reikalavimų [12, p. 462]. Šiuolaikiniai civilinio proceso teoretikai, pavyzdžiui, S. Fiodorova, mano, kad sudarymas galimybių dalyvauti pasirašant taikos sutartį kreditoriams, kurie nepareiškė reikalavimų įmonės bankroto procese, suteikia jiems privilegijas kitų kreditorių atžvilgiu, o tai iš principo prieštarauja bankroto instituto esmei [13, p. 206]. Tačiau ši nuomonė yra ginčytina, nes palankesnė padėtį įgyja būtent tie kreditoriai, kurie gali turėti įtakos įmonės skolininkės likimui dalyvaudami įmonės bankroto procese ir balsuodami kreditorių susirinkime. Be to, kreditoriai, kurie nepareiškė reikalavimų bankroto byloje ir jų į kreditorių sąrašą neįtraukė bankroto administratorius, apskritai neturi jokių galimybių turėti įtakos įmonės skolininkės likimui, kita vertus, ĮBĮ nėra normos, draudžiančios sudarant taikos sutartį dalyvauti kreditoriams, kurie nepareiškė reikalavimų bankroto byloje. Tad visiškai įmanoma, kad, sudarant taikos sutartį, norą joje dalyvauti išreikštų ir tie kreditoriai, kurie nėra įstoję į bankroto bylą. Ieškant atsakymo į šį klausimą, paminėta ĮBĮ norma, kuri leidžia prašyti kreditoriams patvirtinti jų reikalavimus bankroto byloje iki nutarties nutraukti bankroto bylą ar sprendimo dėl įmonės pabaigos priėmimo (ĮBĮ 26 str., CPK 127 str.).

Taigi protingiausia būtų manyti, jog norėdamas dalyvauti sudarant taikos sutartį ir iki tol nepareiškęs savo reikalavimų bankrutuojančiai įmonei, toks kreditorius turėtų kreiptis į teismą su prašymu patvirtinti jo kreditorinį reikalavimą bankroto byloje. Patvirtinus tokį reikalavimą, kreditorius taptų bankroto bylos dalyviu (trečiuoju asmeniu be savarankiškų reikalavimų¹) ir jam nebelyktų jokių kliūčių dalyvauti sudarant taikos sutartį.

¹ *Iškėlus bankroto bylą į bylą įstoję kreditoriai, teismui nutartimi patvirtinus jų reikalavimus bankrutuojančiai įmonei, pripažintini trečiaisiais asmenimis be savarankiškų reikalavimų* [14, p. 293].

TAIKOS SUTARTIES SĄLYGOS

Taikos sutarties sąlygos nustato įmonės finansinių įsipareigojimų vykdymo eiliškumą, tvarką, terminus, įsipareigojimų vykdymo atidėjimo ar atnaujinimo, užskaitymo ar atsisakymo nuo įsipareigojimų procedūras ir kita. Taikos sutartyje negali būti nustatytos sąlygos, pažeidžiančios ĮBĮ 35 straipsnyje nustatytą kreditorių reikalavimų tenkinimo eiliškumą (ĮBĮ 26 str. 2 ir 3 d.), taip pat sąlygos, kurios prieštarauja įstatymui, viešajai tvarkai, pažeidžia šalių teises ar įstatymo saugomus interesus, ar taikos šalių reiškiamą valią.

Taikos sutarties sąlygas paprastai pasiūlo subjektas, kuris išreiškia iniciatyvą sudaryti taikos sutartį. Visos taikos sutarties sąlygos, kaip jau buvo minėta, apsvarstomos kreditorių susirinkime. Taikos sutarties sąlygoms keliami bendrieji taikos sutartims taikomi formos ir turinio reikalavimai [plačiau žr. 1, p. 9].

Tačiau analizuojant taikos sutarties sąlygas, logiškai kyla klausimas, ar taikos sutartis yra daugiašalis, ar dvišalis sandoris. Manytume, kad teisinga yra antroji pozicija, kadangi šiame sandoryje nors ir gali dalyvauti ne tik skolininkas ir jo kreditoriai, bet ir tretieji asmenys, jie visada dalyvauja arba vienoje, arba kitoje sandorio pusėje.

Įdomu tai, kad nagrinėjant bankroto bylą teisme, kreditoriai turi teisę atsisakyti visų ar dalies savo reikalavimų. Reikalavimų atsisakymą teismas priima nutartimi ir atitinkamai sumažina kreditorinių reikalavimų sumą ar išbraukia reikalavimų atsisakiusį kreditorių iš kreditorių sąrašo, jeigu jis atsisakė visų reikalavimų. Kreditorius bankroto proceso metu gali reikalavimus perduoti kitam kreditoriui ar trečiajam asmeniui, tačiau kaip jau buvo minėta, šių reikalavimų eilė, nustatyta pagal ĮBĮ 35 straipsnio nuostatas, nesikeičia. Taikant įstatymo analogiją, darytina išvada, jog tokie veiksmai taip pat gali būti nustatomi ir taikos sutarties sąlygose.

Kita aptartina sąlyga taikos sutartyje yra prievolės užskaitymas. Ši taikos sutarties sąlyga apima įmonės skolininkės įsipareigojimą perduoti kreditoriui tam tikrą dalį įmonės turto, kurį perdavus pinigine prievole bus laikoma įvykdyta. Tačiau ĮBĮ nenumato, kad bankrutuojančios įmonės kreditorius galėtų savo reikalavimus perduoti šios įmonės skolininkui ir taip užskaityti tarpusavio reikalavimus. Skolos perkėlimas ir bankroto atveju galimas tik laikantis CK šeštosios knygos VIII skyriaus normų nustatytų reikalavimų, nes ĮBĮ nenustato jokių išimčių šiuo klausimu. Priešingai ĮBĮ normos, reglamentuojančios kreditorių teises iškeltoje bankroto byloje, vertintinos kaip šių subjektų teises siaurinančios (ribojančios) teisės normos, ir plečiamam jų aiškinimui pagrindo nėra [14, p.301].

Ši taisyklė įsitvirtino ir teismų praktikoje, kai Lietuvos Aukščiausiasis Teismas nurodė, jog, įmonei iškėlus bankroto bylą, pradeda veikti draudžiamosios ĮBĮ (6 straipsnis) nuostatos, kuriomis uždraudžiamas visų finansinių prievolių mokėjimas. Pagal minėtos normos prasmę iškėlus bankroto bylą yra negalimas ir skolininkų bei kreditoriaus reikalavimų įskaitymas, nes tokiais veiksmais būtų pažeidžiami kitų bankrutuojančios įmo-

nės kreditorių interesai [15]. Tačiau manytume, tokia nuostata galėtų būti įtvirtinta taikos sutarties sąlygose, kadangi, sudarant taikos sutartį, dalyvauja visi bankrutuojančios įmonės kreditoriai, taikos sutarties sąlygas svarsto kreditorių komitetas ir jos įtraukiamos arba neįtraukiamos į taikos sutarties tekstą. Be to, šioje bankroto proceso stadijoje įskaitymai nėra vykdomi, yra svarstoma tik jų vykdymo galimybė ateityje, kuri atsirastų, jei teismas patvirtintų taikos sutartį. O kaip jau buvo minėta, patvirtindamas taikos sutartį nutartimi, teismas kartu priima ir sprendimą nutraukti bankroto bylą. Taigi vienaarūšių įsipareigojimų įskaitymas, numatytas taikos sutartyje, būtų įvykdytas tik nutraukus bankroto procesą, todėl ne tik leistinas taikos sutartyje, bet ir gana logiškas, todėl skatintinas.

Paminėtina ir tai, jog, sudarant taikos sutartį, susitarti dėl vienaarūšių reikalavimų įskaitymo įmanoma tik tada, kai įmonė skolininkė turi reikalavimo teisę kreditoriui [10, p. 485]. Šiuo atveju, žinoma, būtina atsižvelgti į reikalavimų pobūdį, dydį, įvykdymo terminus ir kita.

Dar viena galima sąlyga, numatyta sudarant taikos sutartį bankroto procese, tai finansinių reikalavimų iškeitimas į įmonės skolininkės akcijas. Tai reiškia, kad atsižvelgiant į kreditorinio reikalavimo apimtį, kreditoriui perleidžiama dalis įmonės skolininkės akcijų. Taip kreditorius tampa įmonės akcininku ir įgyja galimybę dalyvauti valdant įmonę skolininkę. Suprantama, tokia taikos sutarties sąlyga gali būti numatyta ne visų formų juridinių asmenų bankroto procedūrose (pavyzdžiui, ji negalima personalinės įmonės bankroto atveju ir kt.).

Pažymėtina, jog taikos sutartis bankroto byloje gali būti sudaroma ir tvirtinama bei bankroto byla nutraukiama tik neviršijant teismui pareikštų reikalavimų apimties. Taikos sutartimi negali būti priimami sprendimai ir dėl klausimų, kurių įstatymo nustatyta tvarka nebuvo kreiptasi į teismą [16].

TAIKOS SUTARTIES VYKDYMAS

Taikos sutartis įsigalioja įsiteisėjus teismo nutarčiai šią sutartį patvirtinti (ĮBĮ 29 str. 4 d.). Teismo nutartimi patvirtinta taikos sutartis sukuria įstatymuose nurodytus materialiuosius ir procesinius padarinius – įgyja *res judicata* galią ir tampa vykdytinu dokumentu (CK 6.985 str.; CPK 293 str. 5 p.; 584 str. 1 d. 4 p.) [1, p.12]. Teismo patvirtinta taikos sutartis yra privaloma ir vykdoma pagal tokias formuluotes ir tik tokia apimtimi, kokia nurodyta teismo nutartyje dėl jos patvirtinimo [1, p. 12]. Nuo to momento prasideda ir taikos sutarties vykdymas, taigi taikos sutarties sąlygos turi taip sureguliuoti įmonės finansines galimybes, kad pradėdant vykdyti taikos sutartį, įmonė neturėtų nemokumo požymių [10, p. 494]. Be to, svarbu atsižvelgti ir į tuos reikalavimus, kurie gali būti pareikšti pasirašius taikos sutartį, priešingu atveju įmonei vėl iškilus grėsmė tapti nemokiai ir būti likviduotai dėl bankroto.

Įsigaliojus taikos sutarčiai tampa neaišku, kas prižiūrės jos vykdymą, nes visiškai įmanoma, kad taikos sutartis arba kai kurios jos sąlygos nebus vykdomos.

Įmonių bankroto įstatymas nenustato teismui pareigos prižiūrėti taikos sutarties, sudarytos bankroto procese, vykdymo procedūrų. Todėl labai svarbi CPK 140 straipsnio trečiojoje dalyje įtvirtinta norma, kurioje nurodoma, kad teismas, prieš tvirtindamas taikos sutartį, turi išaiškinti šalims šio procesinio veiksmo padarinius, tai, kad patvirtinus taikos sutartį šalys dėl to paties ginčo, tuo pačiu pagrindu ir dėl to paties dalyko praras teisę kreiptis į teismą [2, p.124].

Susiklosčius tokiai situacijai kyla logiškas klausimas – ar įmonės skolininkės kreditoriai, įmonei nevykdant taikos sutartyje numatytų įsipareigojimų, turi teisę kreiptis į teismą dėl bankroto bylos įmonei iškelimo?

Įmonei nevykdant taikos sutarties sąlygų, kreditorius vėl gali kreiptis į teismą su prašymu iškelti įmonei bankroto bylą, tačiau, kaip jau buvo minėta, teismas iškels bankroto bylą įmonei tik tuo atveju, jei nustatys ĮBĮ 9 straipsnio penktojoje dalyje įtvirtintas sąlygas², būtinas bankroto bylai iškelti.

Sudarius taikos sutartį bankroto byloje, patvirtinus ją teismui ir nutraukus įmonės bankroto bylą, pasibaigia ir įmonės bankroto administratoriaus įgaliojimai. Tačiau įsiteisėjus nutarčiai patvirtinti taikos sutartį (kartu nutraukus bankroto bylą), administratorius nenutraukia su įmone susijusios veiklos. ĮBĮ 29 straipsnio 8 dalis nustato pareigą administratoriui apie taikos sutarties sudarymą informuoti suinteresuotas valstybės institucijas bei įstaigas.

Taigi bankroto administratorius ir toliau iš dalies vykdo įmonių bankroto įstatymo jam pavestas funkcijas, bent jau iki tol, kol būna paskiriamas ar išrenkamas naujasis įmonės vadovas. Kitų įmonės organų veikimas atsinaujina automatiškai nuo taikos sutarties patvirtinimo ir bankroto bylos nutraukimo momento.

Paminėtinas dar vienas taikos sutarties vykdymo aspektas. O būtent, taikos sutarties vykdymo procese paaiškėjus, jog kai kurių taikos sutarties sąlygų įmonei įvykdyti nepavyks, kyla klausimas ar galima pakeisti taikos sutarties, sudarytos bankroto procese, sąlygas? Ir apskritai ar galimas taikos sutarties nutraukimas? ĮBĮ atsakymo į šiuos klausimus nepateikia. Įvertinus bendrąsias sandorių keitimo bei nutraukimo sąlygas bei taikos sutarties bankroto procese esmę, galima teigti, jog taikos sutartį galima keisti ir nutraukti tik tokia pat tvarka, kaip ir ją sudarant bei tvirtinant, t. y. taikos sutarties pakeitimas ar nutraukimas turi būti apsvarstytas kreditorių susirinkime ir patvirtintas teismo nutartimi. Tačiau, kaip jau buvo minėta, teismui patvirtinus taikos sutartį, bankroto bylą nutraukiama, todėl nebeegzistuoja ir bankroto proceso metu veikę organai (kreditorių komitetas, kreditorių susirinkimas). Taigi logiškai peršasi išvada, jog teismui patvirtinus taikos sutartį ir nutraukus įmonės bankroto bylą, taikos sutarties pakeitimai ar nutraukimas nėra galimi. Toks požiūris pažeistų sutarčių laisvės principą, t. y. taikos sutarties šalys, taikos sutarčiai tapus

nebenaudingai ir pažeidžiančiai taikos sutarties šalių teisės ir interesus, turėtų turėti galimybę keisti taikos sutarties sąlygas ar apskritai nutraukti taikos sutartį. Tačiau ĮBĮ taikos sutarties keitimo ir nutraukimo sąlygų bei iš to kylančių teisinių padarinių nereglamentuoja. Manytume, šioje situacijoje ĮBĮ papildytinas normomis, reglamentuojančiomis taikos sutarties, sudarytos bankroto procese, keitimo, papildymo ar nutraukimo sąlygas, teisinius padarinius, atsirandančius dėl taikos sutarties papildymo, pakeitimo ar nutraukimo (ar nutraukus taikos sutartį atnaujinama įmonės bankroto byla, ar suteikiama tik teisė bendra tvarka kreiptis į teismą dėl bankroto bylos įmonei skolininkei nutraukimo, ar pan.), tokių taikos sutarties korektūrų formą, turinį bei keitimo, tvirtinimo ir vykdymo procedūras. Tai būtų įmanoma padaryti įtvirtinant ĮBĮ nuostatą, suteikiančią galimybę atnaujinti procesą, kai pradėjus vykdyti taikos sutartį paaiškėja aplinkybės, dėl kurių būtina keisti, papildyti ar nutraukti taikos sutartį. ĮBĮ normų tobulinimo šia linkme reikalingumo galimybė reikalauja atskirų tiek praktinių, tiek doktrininų svarstymų ir galimybių tyrimo, todėl plačiau šiame straipsnyje nenagrinėtina.

NUTARTIES DĖL TAIKOS SUTARTIES PATVIRTINIMO APSKUNDIMAS

Nutarties dėl taikos sutarties patvirtinimo apskundimo tvarkos Įmonių bankroto įstatymas nereglamentuoja, todėl turi būti vadovaujamosi CPK normomis dėl pirmosios instancijos teismo nutarčių apskundimo. Pagal CPK 347 straipsnio nuostatas pirmosios instancijos teismo nutartis dalyvaujantys byloje asmenys gali apskųsti apeliacinės instancijos teismui atskiruoju skundu atskirai nuo teismo sprendimo: CPK nustatytais atvejais ir kai teismo nutartis užkerta galimybę tolesnei bylos eigai. Pagal CPK 348 straipsnį atskirasis skundas dėl teismo nutarties įmonės bankroto byloje gali būti paduotas per septynias dienas nuo nutarties paskelbimo dienos.

Atkreiptinas dėmesys, jog dėl minėtos nutarties bendraisiais CPK nustatytais pagrindais galima paduoti ir kasacinį skundą. Kasacinės instancijos teismui panaikinus nutartį dėl taikos sutarties patvirtinimo ir bankroto bylos nutraukimo, byla gražinama nagrinėti pirmosios instancijos teismui (CPK 360 str.).

Nutarties dėl taikos sutarties patvirtinimo panaikinimas visų pirma sukelia tam tikras procesines teises pasekmes, kurios atsiranda automatiškai nuo minėtos nutarties panaikinimo momento. Taigi tuo atveju, jei apeliacinės instancijos teismas panaikina nutartį dėl taikos sutarties patvirtinimo ir bankroto bylos įmonei nutraukimo, apeliacinės instancijos teismas iš esmės išsprendžia ne bylą, o tik tą procesinį klausimą, kuris buvo sprendžiamas ginčijama teismo nutartimi. Gražinta pirmosios instancijos teismui, byla nagrinėjama iš esmės toliau [17, p. 362]. Šis normos aiškinimas sistemiskai gali būti taikomas ir nutarties dėl taikos sutarties patvirtinimo bankroto byloje panaikinimo atveju. Panaikinus minėtą nutartį, bankroto byla toliau iš esmės nagrinėjama pirmosios instancijos teisme. Taigi bankroto

² 1) Įmonė yra nemoki arba įmonė daugiau kaip tris mėnesius vėluoja išmokėti darbuotojui (darbuotojams) atlyginimą;

2) Įmonė viešai paskelbė arba kitaip pranešė kreditoriui (kreditoriams), kad negali atsiskaityti su kreditoriumi (kreditoriais) ir (arba) neketina vykdyti savo įsipareigojimų.

procesas grįžta į tą pačią stadiją, kurioje buvo sudaryta taikos sutartis.

Apskundus nutartį dėl taikos sutarties patvirtinimo ir bankroto bylos nutraukimo kasacine tvarka ir kasacinės instancijos teismui panaikinus šią nutartį ir gražinus bylą nagrinėti pirmosios instancijos teismui, iš esmės tampa neaišku, ką daryti su tais kreditoriais, kurie atsirado įsiteisėjus teismo nutarčiais, kuria buvo patvirtinta taikos sutartis ir nutraukta bankroto byla? Nors ĮBĮ tiesiogiai nieko nekalbama apie kreditorių reikalavimų, atsiradusių sudarius taikos sutartį ir nutraukus bankroto bylą, tenkinimą, šioje situacijoje, atsižvelgiant į bankroto instituto esmę ir paskirtį ir vadovaujantis protingumo principu bei sisteminiu ĮBĮ normų aiškinimu, laikytina, jog šie asmenys gali ištraukti į bankroto bylą bendra tvarka (ĮBĮ 10 str. 5 d.).

ISVADOS IR PASIŪLYMAI

Kadangi taikos sutarties vykdymas nepatenka į ĮBĮ reguliavimo sritį ir jos vykdymo nekontroliuoja teismas, būtų naudinga, jei ĮBĮ apibrėžtų protingą taikos sutarties įvykdymo terminą. Bankroto teisiniai santykiai būtų reglamentuoti tiksliau ir tai paskatintų bankroto byloje dalyvaujančius asmenis ieškoti kompromiso ir ginčus spęsti taikiai.

ĮBĮ neregulmentuoja taikos sutarties keitimo, papildymo ir nutraukimo sąlygų bei iš to kylančių teisinių padarinių, todėl manytume, svarbu papildyti ĮBĮ normomis, reglamentuojančiomis taikos sutarties, sudarytos bankroto procese, keitimo, papildymo ar nutraukimo sąlygas, teisinius padarinius, atsirandančius dėl taikos sutarties papildymo, pakeitimo ar nutraukimo, tokių taikos sutarties korektūrų formą, turinį bei keitimo, tvirtinimo ir vykdymo procedūras. Tai būtų įmanoma padaryti įtvirtinant ĮBĮ nuostatą, suteikiančią galimybę atnaujinti procesą, kai pradėjus vykdyti taikos sutartį apaiškėja aplinkybės, dėl kurių būtina keisti, papildyti ar nutraukti taikos sutartį.

LITERATŪRA

1. **Simaitis R.** Taikos sutartis Lietuvos privatinėje teisėje // *Justitia*. Nr.1. 2004.
2. **Šeršenevič G. F.** Konkursnyj process. Klassika Rossijskoj civilistik. – Moskva, 2000.
3. **Laužikas E., Mikelėnas V., Nekrošius V.** Civilinio proceso teisė. II tomas. – Vilnius, 2005.
4. **Vaskovskij J. A.** Učebnik graždanskogo processa. – Moskva, 1914.
5. **Lietuvos Respublikos** įmonių bankroto įstatymas // *Valskybės žinios*. 2001. Nr.31-1010.
6. **Kalnan R.** Mirovaja sdelka // *Vestnik VAS RF*. Spec. priedas. k Nr.3. 2001.
7. **Įmonių** bankroto įstatymo komentaras // *Verslo ir komercinė teisė*. 2002. Nr. 2–3.
8. **Norkus R.** Procesiniai bankroto bylų nagrinėjimo ypatumai // *Jurisprudencija*. T. 57(49).
9. **Teismų** praktika. Lietuvos Aukščiausiojo Teismo biuletenis. 2003. Nr.19.
10. **Teliukina M.** Osnovy konkursnogo prava. – Moskva, 2004.

11. **Šeršenevič G. F.** Kurs torgovogo prava. – Moskva, 1912. T. IV.
12. **Tur N. A.** Konkursnyj ustav Germanskoj imperii. 1800. Ch. IV.
13. **Fiodorova S. I.** Finansovyj analiz predpriyatij pri ugroze bankrotstva. Moskva, 2003.
14. **Lietuvos Aukščiausiojo Teismo** 2001 m. gruodžio 21 d. senato nutarimas Nr.33 „Dėl įstatymų taikymo įmonių bankroto bylose“ // *Teismų praktika*. Lietuvos Aukščiausiojo Teismo biuletenis. Nr. 16. 2001.
15. **Lietuvos Aukščiausiojo Teismo** CBS teisėjų kolegijos 2001 m. kovo 13 d. nutartis civ. byloje Nr.3K-7-95/2001. Bylų kategorija 125.6.
16. **Lietuvos Aukščiausiojo Teismo** CBS teisėjų kolegijos 2000 m. rugsėjo 27 d. nutartis Nr.3K-3-1002/2000. Kategorija 27. SP AB „Kauno energija“, UAB „Kauno dinam“.
17. **Lietuvos Respublikos** civilinio proceso kodekso komentaras. II–III dalis. – Vilnius, 2005.

OPPORTUNITIES OF AMICABLE SETTLEMENT IN INSOLVENCY PROCEEDINGS

Vilija Mikuckienė*

Mykolas Romeris University

Summary

Amicable settlement is a special kind of agreement. It bears substantive legal aspects as it belongs to the field of regulation of substantive law and directly influences substantive legal relations of the pleading parties. On the other hand, amicable settlement also possesses procedural aspects as it is subjected to regulation of procedural law (code of civil procedure defines the procedure of conclusion of amicable settlement, its approval by the court, determines procedural legal consequences and obligation of amicable settlement).

The article scopes on the both, material and procedural issues of amicable settlement in insolvency proceedings. Particular attention is paid to the conclusion, approval, effect, form and substance of amicable settlement, contracting parties, their rights and obligations and, finally, to legal consequences of amicable settlement. A significant part of the article deals with existing problems, lack of legal regulations defining certain aspects of amicable settlement in insolvency proceedings and possible measures for elimination of vacancy in legal regulation.

Keywords: insolvency proceeding, amicable settlement in insolvency proceeding, the form, content and conditions of amicable settlement.

* Doctoral Candidate Vilija Mikuckiene, Lector of Mykolas Romeris University.